

Náklady exekuce

Soudní exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce, které fakticky vymohl na povinném podle pravomocných příkazů k úhradě nákladů exekuce ještě před tím, než bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek povinného spojené s oddlužením, po jehož splnění byl povinný osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení [§ 414 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)] a nastaly zákonné podmínky pro zastavení exekuce (§ 268 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád). Za takové situace nemá soudní exekutor důvod přihlašovat svoji pohledávku do insolvenčního řízení a nevztahuje se na něj osvobození podle § 414 odst. 5 insolvenčního zákona.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 873/24 ze dne 17.7.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky Mgr. Z.G., soudní exekutorky, Exekutorský úřad Praha 6, sídlem P., zastoupené Mgr. J.D., advokátem, sídlem P., proti výroku II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a 1. P.V. a 2. M.V., 3. M.Š., zastoupeného JUDr. M.H., advokátem, sídlem P. a 4. Ing. H.Š., zastoupené prof. JUDr. A.G., CSc., advokátem, sídlem P., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že výrokem II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742 bylo porušeno právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s právem na projednání věci v přítomnosti účastníka s možností vyjádřit se ke všem prováděným důkazům podle čl. 38 odst. 2, právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací podle čl. 26 odst. 3 a právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá zrušení výroku II v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jí bylo porušeno její ústavně zaručené právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

2. Stěžovatelka (soudní exekutorka) byla Obvodním soudem pro Prahu 4 (dále jen "obvodní soud") dne 10. 10. 2016 č. j. 68 EXE 3272/2016-12 pověřena vedením exekuce na majetek 3. vedlejšího účastníka [dlužníka Ing. M.Š. (dále též "povinný")] k uspokojení pohledávky 1. a 2. vedlejšího účastníka řízení [P.V. a M. V. (dále též "oprávnění")] ve výši 507 550 Kč s příslušenstvím. Stěžovatelka vymohla na povinném částku celkem ve výši 753 421,44 Kč a na nákladech exekuce požadovala přiznání částky ve výši 119 753,85 Kč, z čehož bylo vymoženo 115 967,18 Kč na základě pravomocných příkazů k úhradě nákladů exekuce ze dne 25. 11. 2017 č. j. 180 EX 4671/16-86 a ze dne 3. 4. 2018 č. j. 180 EX 4671/16-102 vydaných stěžovatelkou.

3. V průběhu exekučního řízení podal povinný dne 7. 2. 2020 insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Následně bylo usnesením Krajského soudu v Praze (dále jen "krajský soud") ze dne 9. 4. 2020 č. j. KSPH 68 INS 3087/2020-A-13 rozhodnuto o úpadku povinného spojeného s povolením oddlužení. Povinný splnil podmínky oddlužení a usnesením krajského soudu ze dne 19. 10.

2023 č. j. KSPH 68 INS 3087/2020-B-25 byl mj. osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, přičemž osvobození se vztahovalo také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili ve lhůtě určené soudem v rozhodnutí o úpadku, ač tak učinit měli.

4. Obvodní soud výrokem I usnesení ze dne 30. 6. 2022 č. j. 68 EXE 3272/2016-642 zastavil podle § 55 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, na návrh povinného ze dne 11. 11. 2016 exekuci vedenou na jeho majetek. Exekuci zahájenou návrhem oprávněných považoval za šikanózní, neboť povinný byl připraven dlužnou částku z velké části uhradit. Výrokem II zastavil řízení o návrhu 4. vedlejší účastnice řízení [Ing. H.Š. (dále jen "manželka povinného")] ze dne 11. 11. 2016 na částečné zastavení exekuce a výrokem III zastavil řízení o návrhu povinného ze dne 1. 11. 2018 na zastavení exekuce. Výrokem IV dále uložil oprávněným zaplatit manželce povinného náhradu nákladů exekuce ve výši 55 480,66 Kč, výrokem V uložil oprávněným zaplatit povinnému náhradu nákladů exekuce ve výši 64 718,06 Kč. Výrokem VI uložil oprávněným, aby společně a nerozdílně zaplatili stěžovatelce náhradu nákladů exekuce ve výši 119 753,85 Kč, kterou představovala odměna stěžovatelky podle § 6 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [330/2001](#) Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "exekutorský tarif"), z vymoženého plnění, náhrada hotových výdajů a DPH.

5. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") k odvolání oprávněných výrokem I usnesení ze dne 10. 1. 2024 č. j. 55 Co 318/2022-742 potvrdil usnesení obvodního soudu ve výrocích I až III. Výrokem II změnil výrok VI usnesení obvodního soudu tak, že stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů exekuce. Výrokem III změnil výrok IV usnesení obvodního soudu tak, že manželce povinného se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení. Výrokem IV změnil výrok V usnesení obvodního soudu tak, že povinnému uložil povinnost zaplatit oprávněným náhradu nákladů řízení ve výši 103 721,20 Kč. Výrokem V uložil povinnému nahradit oprávněným náklady odvolacího řízení ve výši 10 372,12 Kč a manželce povinného nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Městský soud uvedl, že v situaci, kdy byly u povinného splněny podmínky oddlužení, se stalo rozhodování o návrzích povinného a jeho manželky na zastavení exekuce bezpředmětným, takže byt městský soud považoval rozhodnutí obvodního soudu za nesprávné, ve výrocích I až III je potvrdil. Změnu nákladových výroků mezi povinným, jeho manželkou a oprávněnými odůvodnil tím, že exekuce zahájená oprávněnými nebyla šikanózní a zastavení exekuce bylo důsledkem jednání povinného, který vstoupil do insolvence, přičemž oprávnění neměli možnost tento postup ovlivnit. Rozhodnutí o nepřiznání náhrady nákladů exekuce stěžovatelce (výrok II usnesení), o které jde v nyní posuzované věci, městský soud zdůvodnil tím, že pohledávka stěžovatelky vzniklá v rámci provádění exekuce byla pohledávkou za povinným a bylo na ní, aby ji přihlásila do insolvenčního řízení. Městský soud nezkoumal, zda stěžovatelka svoji pohledávku do insolvenčního řízení přihlásila, avšak i kdyby ji nepřihlásila, byl by povinný od této platby osvobozen [viz § 414 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů]. Splněním oddlužení povinného zanikly jeho pohledávky a nastaly zákonné podmínky pro zastavení exekuce.

II. Argumentace stěžovatelky

6. Stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost a překvapivost rozhodnutí městského soudu v napadeném výroku. Odepření částky 119 753,85 Kč představující odměnu a hotové výdaje, které vynaložila na vedení exekučního řízení, vyvolává podstatnou újmu v její majetkové sféře. Podle stěžovatelky odůvodnění usnesení městského soudu nedává logický smysl, když povinný byl osvobozen od povinnosti hradit stěžovatelce náklady řízení za podmínky, že je stěžovatelka

nepřihlásila do insolvenčního řízení, ale městský soud naplnění této podmínky nezkoumal. Poukazuje rovněž na to, že oprávněným bylo právo na náhradu nákladů vůči povinnému přiznáno, přestože i na ně dopadá § 414 odst. 1 insolvenčního zákona. Městskému soudu dále vytýká, že změnil v rámci odvolacího řízení důvod pro zastavení exekuce, aniž by stěžovatelku o této změně informoval. V situaci, kdy o nákladech exekuce bylo pravomocně rozhodnuto před zahájením insolvenčního řízení, nepřipadá v úvahu osvobození povinného od povinnosti platit náklady exekuce. Stěžovatelka uvádí, že její pohledávka na náhradu nákladů exekuce byla uspokojena, kdy o nákladech exekuce bylo pravomocně rozhodnuto ještě před zahájením insolvenčního řízení (pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce), proto povinný neměl být od povinnosti hradit stěžovatelce náklady řízení osvobozen a pohledávka stěžovatelky nemohla být zahrnuta do oddlužení povinného. Uzavřel-li městský soud, že povinný zavinil zastavení exekuce, měl stěžovatelce přiznat právo na náhradu nákladů exekuce vůči povinnému. Z judikatury Ústavního soudu [nález ze dne 15. 5. 2018 sp. zn. IV. ÚS 2881/17 (N 91/89 SbNU 365)] vyplývá, že stěžovatelka nebyla povinna vymožené plnění vydat do majetkové podstaty povinného ani svoji pohledávku přihlásit do probíhajícího insolvenčního řízení. Pro úplnost stěžovatelka doplnila, že podle judikatury Ústavního soudu (např. usnesení ze dne 10. 10. 2023 sp. zn. II. ÚS 3308/22 nebo ze dne 21. 11. 2006 sp. zn. II. ÚS 558/06) se zastavením exekuce stávají příkazy k úhradě nákladů exekuce neúčinnými, proto by neměla právo si vymožené prostředky ponechat na základě byť i pravomocných příkazů k úhradě nákladů exekuce.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno soudní rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"). Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

IV. Vyjádření účastníka a vedlejších účastníků, replika stěžovatelky

8. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníka a vedlejší účastníky, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti. Podle § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu si dále od obvodního soudu vyžádal spis sp. zn. 68 EXE 3272/2016 a od stěžovatelky exekutorský spis sp. zn. 180 EX 4671/16.

9. Městský soud ve vyjádření poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2024 sp. zn. II. ÚS 374/24, který se týkal nákladů 3. vedlejšího účastníka. V něm Ústavní soud konstatoval, že splní-li dlužník své povinnosti spojené s oddlužením, bude osvobozen od všech pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly uspokojeny, včetně pohledávek vzniklých po rozhodnutí o úpadku. Stejný závěr se podle městského soudu uplatní i u nákladů stěžovatelky (soudní exekutorky) vzniklých při provádění exekuce. Stěžovatelka měla svoji pohledávku přihlásit jako věřitelka do insolvenčního řízení.

10. Povinný ve vyjádření uvádí, že stěžovatelka, požadovala-li po něm své náklady, měla je přihlásit do insolvenčního řízení, neboť jsou příslušenstvím pohledávky vymáhané v exekučním řízení. Uznal-li by Ústavní soud argumentaci stěžovatelky, nastala by s ohledem na výše uvedený nález sp. zn. II. ÚS 374/24 paradoxní situace, která by vedla k porušení práva na soudní ochranu povinného. Protichůdné nálezy Ústavního soudu by byly v rozporu s právem na soudní ochranu.

11. Manželka povinného také poukazuje na nález sp. zn. II. ÚS 374/24, který se vyjádřil k aplikaci § 414 odst. 1 insolvenčního zákona a uplatnění nároku na náhradu nákladů. Zdůrazňuje, že na

pohledávku stěžovatelky se vztahuje osvobození od povinnosti povinného ji uhradit, a to bez ohledu na to, zda ji do insolvenčního řízení přihlásila či nikoliv. I pokud by stěžovatelka svoji pohledávku přihlásila, vedlo by to ke stejnému výsledku (nepřiznání práva na náhradu nákladů exekuce), avšak takový závěr není protiústavní. Právo na náhradu nákladů exekuce jí mohlo být přiznáno vůči oprávněným, ale pokud tito nezavinili zastavení exekuce, není s ohledem na závěry vyplývající z nálezu sp. zn. II. ÚS 374/24 nikdo, vůči komu by mohla stěžovatelka svůj nárok na náhradu nákladů řízení uplatnit. Podle manželky povinného převážil názor, že náklady exekuce představují příslušenství pohledávky, která má být přihlášena do insolvenčního řízení a na takovou pohledávku dopadají účinky § 414 odst. 1 insolvenčního zákona. Závěrem se ještě zamýšlí nad účinky oddlužení ve spojení se zánikem neuspokojených pohledávek. Vzhledem k tomu, že podstatou oddlužení je právě koncept zániku neuspokojených pohledávek, je třeba se k námitkám stěžovatelky postavit negativně.

12. Oprávnění na výzvu k vyjádření nereagovali.

13. Stěžovatelka v replice opakuje, že svoji pohledávku na náhradu nákladů exekuce do insolvenčního řízení přihlásit neměla a ani nemohla, neboť v okamžiku zahájení insolvence měla náklady pravomocně přiznané a rovněž i uhrazené. Není rozhodné, zda jde či nejde o příslušenství exekované pohledávky. Vzhledem k tomu, že náklady exekuce byly zaplacený před prohlášením insolvence na povinného, nemohla je přihlásit do insolvenčního řízení a povinný nemohl být od jejich placení osvobozen.

V. Upuštění od ústního jednání

14. Ústavní soud podle § 44 zákona o Ústavním soudu zvážil, zda ve věci není třeba konat ústní jednání. Dospěl k závěru, že by jeho konání nepřispělo k dalšímu objasnění věci, než jak se s ním Ústavní soud seznámil z vyžádaného spisu obvodního soudu sp. zn. 68 EXE 3272/2016 a stěžovatelčina exekutorského spisu sp. zn. 180 EX 4671/16, jakož i z podání účastníků řízení, včetně všech vyjádření. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování.

VI. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

15. Ústavní soud po seznámení se se zaslánými podáními a obsahem spisu dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

VI. a) Obecná východiska ústavněprávního přezkumu

16. Podle čl. 11 odst. 1 Listiny má každý právo vlastnit majetek. Podle čl. 26 odst. 3 Listiny má každý právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Podle čl. 36 odst. 1 Listiny se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo na projednání věci v jeho přítomnosti s možností vyjádřit se ke všem prováděným důkazům.

17. Postavení soudního exekutora je charakteristické svou smíšenou povahou. Soudní exekutor vystupuje na jedné straně v postavení veřejného činitele (exekučního soudu), vydává usnesení závazná pro jejich adresáty, rozhoduje o odvolání a činí úkony, které v jiných případech náležejí soudcům. Na druhé straně má ale zároveň postavení s prvky podnikatelské činnosti, jehož cílem je generovat prostředky nutné k pokrytí nákladů spojených s exekucí a zisk. Soudní exekutor má tedy v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení [k tomu srov.

stanovisko Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006 sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 (ST 23/42 SbNU 545)].

18. Podobně v nálezu ze dne 27. 11. 2008 sp. zn. III. ÚS 363/06 (N 204/51 SbNU 557) Ústavní soud konstatoval, že soudní exekutor má vedle postavení veřejného činitele i postavení účastníka soudního řízení, a to v té jeho části, kdy soud rozhoduje o jeho nároku na odměnu a náhradu hotových výdajů. Jde tedy o tzv. účastenství pro určitý úsek řízení, a to ten, kde se rozhoduje o jeho (dílčím) nároku plynoucím z procesního práva. Jeho postavení je v tomto ohledu srovnatelné s postavením např. svědka či znalce (tlumočníka). Rozhodování o nákladech exekuce, byť jde o nárok vyplývající z procesního práva, se s ohledem na povahu činnosti soudního exekutora, jako podnikatelského subjektu, dotýká jeho oprávněných zájmů (majetkové sféry). Právo na odměnu souvisí s ústavně zaručeným základním (hmotným) právem zakotveným v čl. 26 odst. 3 Listiny. Ústavní soud v tomto nálezu uzavřel, že rozhodují-li obecné soudy o odměně soudního exekutora podle § 5 odst. 1 exekutorského tarifu, jsou povinny postupovat tak, aby soudní exekutor měl možnost reagovat na argumentaci povinného a vyjádřit se k provedeným důkazům. Pokud tak neučiní, porušují čl. 38 odst. 2 Listiny.

19. K okamžiku vzniku nároku exekutora na úhradu nákladů exekuce se vyjádřil Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14, kde konstatoval, že "soudní exekutor má právo na úhradu nákladů exekuce podle § 87 až 89 exekučního řádu ve spojení s § 270 a 271 občanského soudního řádu, a to zásadně povinným. Toto právo trvá již od okamžiku nařízení exekuce (resp. okamžiku, kdy byl k jejímu vedení exekučním soudem pověřen), s výjimkou situací, kdy je třeba za v řízení úspěšného účastníka namísto oprávněného považovat povinného (tak by tomu bylo např. tehdy, kdy by exekuce byla zastavena z důvodu spočívajícího na straně oprávněného)." Právě touto úplatou je zajištěna nezávislost soudního exekutora. Na uvedených závěrech setrval Ústavní soud v dalších svých rozhodnutích, a to nálezu ze dne 10. 1. 2018 sp. zn. II. ÚS 502/17 (N 4/88 SbNU 69), nálezu ze dne 28. 5. 2019 sp. zn. II. ÚS 3303/18 (N 100/94 SbNU 221) nebo nálezu ze dne 30. 9. 2019 sp. zn. III. ÚS 1576/19 (N 167/96 SbNU 137).

20. Podle citovaného nálezu sp. zn. IV. ÚS 3250/14 má soudní exekutor vůči povinnému právo na náhradu nákladů exekuce, včetně odměny v minimální výši, již v době, kdy byl pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že jím do doby zahájení insolvenčního řízení nebylo v rámci exekuce vymoženo žádné plnění a zároveň nebyl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce.

21. Ústavní soud dále ve své judikatuře [např. náleze ze dne 6. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 378/16 (N 166/82 SbNU 609) a na něj navazující nálezy ze dne 17. 1. 2017 sp. zn. IV. ÚS 2264/16 (N 11/84 SbNU 147), ze dne 21. 2. 2017 sp. zn. I. ÚS 2898/16 (N 32/84 SbNU 381), ze dne 18. 7. 2017 sp. zn. III. ÚS 1731/16 (N 126/86 SbNU 161) a další] vychází z toho, že účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, se nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení (viz i stěžovatelkou zmiňovaný náleze sp. zn. IV. ÚS 2881/17). Naopak za protiústavní shledal praxi, podle níž je soudní exekutor povinen po zahájení insolvenčního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty úpadce jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce (svoji pohledávku) přihlásit do insolvenčního řízení.

22. V usnesení ze dne 27. 1. 2015 sp. zn. I. ÚS 1977/14 se Ústavní soud přihlásil k judikatuře obecných soudů (usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 23 Co 9/2003), podle níž příkaz k úhradě nákladů exekuce pozbyde svých účinků vydáním rozhodnutí o zastavení exekuce. Příkaz k úhradě nákladů lze přitom vykonat toliko v exekučním řízení, v němž byl takový příkaz vydán. Je-li však exekuční řízení zastaveno, dojde tím k jeho skončení, přičemž exekutor zároveň pozbyde svého oprávnění exekuci (a tím i dříve vydaný příkaz k úhradě nákladů exekuce) vykonat [srov. § 51 písm. b) exekučního řádu], v důsledku čehož se rozhodnutí stane nevykonatelným.

VI. b) Relevantní úprava podústavního práva

23. Podle § 3 odst. 1 exekučního řádu platí, že soudní exekutor vykonává exekuční činnost za úplatu. Za výkon exekuční činnosti, ať již osobně nebo prostřednictvím svých zaměstnanců, náleží soudnímu exekutorovi náhrada. Tato náhrada je výslovně zakotvena v exekučním řádu a dále je rozvedena v exekutorském tarifu. Veškeré náklady soudního exekutora, jejichž náhrada není zakotvena v exekučním řádu a rozvedena v exekutorském tarifu, jsou kryty právě položkou nazvanou odměna exekutora. Odměnou jsou pokryty veškeré fixní i nefixní náklady (např. nájem prostor kanceláře, mzdové náklady zaměstnanců, pořízení a údržba softwaru, spotřeba energií apod.). Soudní exekutor nemůže uplatňovat v exekučním řízení jiné položky, než které jsou uvedeny v exekučním řádu. Základem pro určení odměny za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky je výše exekutorem vymoženého plnění nezahrnujícího náklady exekuce a náklady oprávněného.

24. Dojde-li k úspěšnému uspokojení vymáhané pohledávky, hradí podle § 87 odst. 3 exekučního řádu náklady exekuce soudnímu exekutorovi povinný. Náklady se vymohou v průběhu exekuce, ve které vznikly (§ 87 odst. 4 exekučního řádu). Výše nákladů exekuce se stanovuje příkazem k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 1 exekučního řádu). Jde o rozhodnutí, jímž je s ohledem na průběh předmětného exekučního řízení autoritativně určena konkrétní výše nákladů exekuce, nikoli rozhodnutí, které by teprve zakládalo povinnost povinného k jejich úhradě, neboť tato povinnost povinnému vznikla již pověřením k provedení exekuce. Co se týče subjektu, který má být zavázán k náhradě, uplatňuje se standardní princip zavinění. Strana, která právní spor prohrála, nahrazuje náklady řízení straně, která jej vyhrála. V případě částečného úspěchu a neúspěchu ve věci se nahrazuje pouze ta část nákladů více úspěšné strany, která převyšuje úspěch méně úspěšné strany. Tento rozdíl nahrazuje "méně" úspěšná strana. V exekučním řízení k uvedeným principům přistupuje i princip presumovaného úspěchu oprávněného v exekuci, je-li podle jeho návrhu soudní exekutor pověřen vedením exekuce. Jinak řečeno, presumuje se zde zavinění povinného, který zahájení exekuce zavinil tím, že nesplnil exekučním titulem mu uloženou povinnost.

25. Ve smyslu § 3 odst. 2 a § 9 odst. 2 exekučního řádu je příkaz k úhradě nákladů exekuce rozhodnutím, které nabývá právní moci. Právní moc rozhodnutí by i u této formy rozhodnutí měla zakládat jeho závaznost a nezměnitelnost. K tomuto závěru je nicméně třeba přistupovat s vědomím, že vykonatelnost (i pravomocného) příkazu k úhradě nákladů exekuce může být ovlivněna následným rozhodnutím o zastavení exekuce.

26. K zastavení exekuce [zejména z důvodů podřaditelných pod § 268 odst. 1 písm. a) až h) exekučního řádu] dochází, nemůže-li být exekuce úspěšně dokončena. V tomto případě o zastavení exekuce rozhoduje soudní exekutor nebo exekuční soud usnesením. Usnesení obsahuje výrok o zastavení exekuce a zpravidla i výroky o nákladech exekuce, včetně nákladů mezi účastníky řízení navzájem. Zůstává otázkou, jaké účinky vyvolává zastavení exekuce ve vztahu k pravomocným příkazům k úhradě nákladů exekuce. V komentářové literatuře (MOLÁK, S. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, str. 858) vycházející z (nejednotné) soudní praxe totiž nepanuje shoda v tom, zda jsou neúčinností stíženy rovněž příkazy k úhradě nákladů exekuce, které již byly uspokojeny (uhrazeny), případně v rozsahu, v jakém již byly uspokojeny. To je přitom stěžejní pro určení, v jakém rozsahu je třeba při úplném nebo i částečném zastavení exekuce rozhodovat o náhradě nákladů mezi účastníky navzájem i o náhradě nákladů exekuce (viz níže).

27. Podle § 46 odst. 4 exekučního řádu mj. platí, že peněžité plnění na vymáhanou povinnost se hradí exekutorovi nebo oprávněnému. Nedohodnou-li se exekutor a oprávněný jinak, exekutor po uplynutí lhůty podle odst. 6 zajistí po odpočtu nákladů exekuce výplatu celé vymožené pohledávky oprávněnému do 30 dnů od doby, kdy peněžité plnění obdržel. Vymožené částečné plnění exekutor vyplatí po odpočtu nákladů exekuce oprávněnému, nedohodl-li se s ním na jiné lhůtě či jiné částce, ve stejné lhůtě v případě, kdy toto nevyplacené částečné plnění převyšuje částku 1 000 Kč. Za vymožené plnění se považuje plnění a) získané prováděním exekuce způsobem podle § 59 odst. 1, b)

získané provedením exekuce podle odst. 6, nebo c) hrazené na vymáhanou povinnost od doručení vyznění o zahájení exekuce povinnému do skončení exekuce, nebylo-li získáno podle písmene a) nebo b).

VI. c) Vztažení obecných východisek na posuzovanou věc

28. V nyní posuzované věci byla stěžovatelka pověřena vedením exekuce pro vymožení peněžité pohledávky ve výši 507 550 Kč s příslušenstvím. V průběhu exekučního řízení stěžovatelka ještě před zjištěním úpadku povinného a povolením oddlužení vymohla část pohledávky oprávněných s příslušenstvím a část nákladů exekuce celkem ve výši 753 421,44 Kč. Na nákladech exekuce stěžovatelka požadovala přiznání částky ve výši 119 753,85 Kč, z čehož byla fakticky vymožena a uhrazena částka ve výši 115 967,18 Kč (viz příkazy k úhradě nákladů exekuce ze dne 25. 11. 2017 č. j. 180 EX 4671/16-86 a ze dne 3. 4. 2018 č. j. 180 EX 4671/16-102, které nabyly právní moci 6. 11. 2019, jakož i sdělení stěžovatelky obvodnímu soudu ze dne 25. 4. 2022 na č. l. 641 vyžádaného spisu obvodního soudu).

29. Důvodem, pro který městský soud nepřiznal stěžovateli právo na náhradu nákladů exekuce, bylo, že povinný byl po splnění podmínek oddlužení ve smyslu § 414 odst. 1 insolvenčního zákona osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení a stěžovatelka svoji pohledávku měla přihlásit do insolvenčního řízení, což neučinila.

30. Ústavní soud respektuje právní úpravu vycházející z § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona, podle něhož při střetu exekuce s insolvenční povinností platí, že od zveřejnění zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku lze exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka - povinného, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, zahájit, nelze ji však provést. Z výše uvedeného se dovozuje, že od okamžiku zveřejnění zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku nelze vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce a zavázat povinného hradit náklady exekuce ani náklady řízení oprávněného. Zároveň nelze ze stejného důvodu v usnesení o zastavení exekuce zavázat povinného hradit náklady exekuce ani náklady řízení oprávněného.

31. V nyní posuzované věci jde však o jinou situaci, než na kterou míří výše uvedené úvahy. Stěžovatelka v exekučním řízení vymohla na povinném část dlužné částky, kterou vyplatila oprávněným, a část jí náležející odměny za tuto činnost, a to ještě před zahájením insolvenčního řízení. Své náklady včetně odměny si přitom zajistila vydáním příkazů k úhradě nákladů exekuce (viz výše), které nabyly právní moci dne 6. 11. 2019, tedy také ještě před podáním insolvenčního návrhu (7. 2. 2020) povinným. Vzhledem k tomu, že fakticky vymohla částku na svoji odměnu ještě před zahájením insolvenčního řízení, neměla v rozsahu již vymožené částky co do insolvenčního řízení přihlásit, neboť její pohledávka vůči povinnému byla uspokojena. Jedině částku, která nebyla stěžovatelkou před zahájením insolvenčního řízení na povinném vymožena, tj. částku ve výši 3 786,67 Kč představující rozdíl mezi požadovanou částkou (119 753,85 Kč) a vymoženou částkou (115 967,18 Kč), mohla uplatnit jako svoji neuspokojenou pohledávku v insolvenčním řízení.

32. Podle výše zmiňované judikatury Krajského soudu v Hradci Králové (viz usnesení sp. zn. 23 Co 9/2003), kterou Ústavní soud neshledal neústavní, příkaz exekutora k úhradě nákladů na exekuce ztrácí své opodstatnění v případech, kdy je zřejmé, že exekuce nebude provedena a zastavením exekučního řízení se stává příkaz k úhradě nákladů exekuce neúčinným (nevykonatelným). Tento závěr lze vztáhnout ovšem toliko k těm pravomocným příkazům k úhradě nákladů exekuce, na jejichž základě nebylo vymoženo ničeho.

33. Městský soud nicméně v této věci napadeným usnesením rozhodoval o veškerých nákladech exekuce, tedy i o těch, které v době zahájení insolvenčního řízení byly pokryty pravomocnými a uspokojenými (vykonanými) příkazy k úhradě nákladů exekuce. Vycházel tedy zřejmě z toho, že

neúčinností jsou stíženy rovněž pravomocné příkazy k úhradě nákladů exekuce, u nichž již stěžovatelka fakticky částku na svoji odměnu vymohla společně s vymožením dlužné částky pro oprávněné, a rozhodl o tom, že stěžovatelce náklady exekuce nenáleží.

34. Aplikováním výše popsaného přístupu v posuzované věci (tj. rozhodnutím i o těch nákladech exekuce, které byly vymoženy na základě pravomocných příkazů k úhradě nákladů exekuce) městský soud podstatně zasáhl do stěžovatelčiných základních práv. Stěžovatelka řádně odvedla svoji činnost, splnila své povinnosti soudní exekutorky, po povinném vymohla část dlužné částky včetně své odměny v podobě nákladů exekuce, a to ještě před tím, než nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného. V době zahájení a průběhu insolvenčního řízení na majetek povinného stěžovatelka nemohla přihlásit svou pohledávku na náklady exekuce odpovídající jí již vykonané činnosti do insolvenčního řízení a nebyla oprávněna požadovat jejich zaplacení v insolvenčním řízení, neboť tato pohledávka byla v dané době uspokojena a nebylo co přihlašovat. Po ukončení insolvenčního řízení a v návaznosti na rozhodnutí o zastavení exekuce spojené s nepřiznáním nákladů exekuce ztratila titul k jejich vymožení, přestože výše nákladů odpovídala jí vymoženému plnění ve prospěch oprávněných, tedy přestože svou činnost odvedla. S ohledem na zákonné účinky oddlužení (§ 414 odst. 1 insolvenčního zákona) zároveň ztratila možnost získat nový titul k nákladům exekuce jako její odměně za již odvedenou činnosti exekutorky. Stěžovatelka se tak ocitá v situaci, která neměla řešení vedoucí k získání odměny za vykonanou činnost a nutí ji vydat povinnému peněžní prostředky získané na svou odměnu již před zahájením insolvenčního řízení. V důsledku napadeného rozhodnutí městského soudu tak je stěžovatelce fakticky odpírána náhrada nákladů exekuce, tedy její odměna, což ve svém důsledku vede ke zmenšení jejího řádně a v souladu se zákonem nabytého majetku jako výsledku její podnikatelské činnosti, tedy k porušení čl. 11 odst. 1 a čl. 26 odst. 3 Listiny.

35. Ústavní soud si je vědom svého nálezu sp. zn. II. ÚS 374/24 vydaného v téže exekuční věci. Nyní posuzovaná věc se od situace, o níž šlo v uvedeném nálezu, odlišuje. Ve věci sp. zn. II. ÚS 374/24 byl stěžovatelem povinný, předmětem sporu byly náklady účastníků soudního řízení, o nichž nebylo před zahájením insolvenčního řízení rozhodnuto. Ve stávající věci bylo o nákladech stěžovatelky pravomocně rozhodnuto před zahájením insolvenčního řízení a peněžní prostředky byly rovněž před jeho zahájením vymoženy. Stěžovatelčina pohledávka na náhradu nákladů exekuce byla z podstatné části (115 967,18 Kč) uspokojena, jelikož byla vymožena, a to ještě před zahájením insolvenčního řízení. Nebyl tedy důvod ji v rozsahu, v jakém byla vymožena, v insolvenčním řízení řešit, tedy přihlašovat či uspokojovat. Povinný byl přitom v insolvenčním řízení osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení pouze v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Povinnému tak nevzniká, na rozdíl od situace, která nastala v nálezu sp. zn. II. ÚS 374/24, nová povinnost, která by jej po splnění podmínek oddlužení zatěžovala. Tímto nálezem tudíž není popřen smysl a účel institutu oddlužení jako sanačního způsobu řešení úpadku.

36. Ústavní soud pro úplnost dodává, že i oprávnění do insolvenčního řízení přihlásili pouze tu část své pohledávky s příslušenstvím, která nebyla v exekučním řízení uspokojena (viz přihláška pohledávky oprávněných veřejně dostupná v insolvenčním rejstříku na <https://isir.justice.cz>). Zajistila-li stěžovatelka povinnému peněžní prostředky a převedla je oprávněným, přičemž si z takto vymožených peněžních prostředků vypočítala svoji odměnu, kterou vyčíslila v příkazu k úhradě nákladů exekuce, nemůže být nucena a nebylo by to ani logické, aby svoji již uspokojenou pohledávku přihlašovala do insolvenčního řízení. Ústavní soud opakuje, že jediné částku, která nebyla stěžovatelkou před zahájením insolvenčního řízení na povinném vymožena, tj. částku ve výši 3 786,67 Kč představující rozdíl mezi požadovanou částkou (119 753,85 Kč) a vymoženou částkou (115 967,18 Kč), by mohla uplatnit jako svoji neuspokojenou pohledávku v insolvenčním řízení. Pouze tato částka představuje částku, od jejíhož zaplacení je povinný svým oddlužením osvobozen, protože ji stěžovatelka nepřihlásila do insolvenčního řízení.

37. Pochybení městského soudu vyvstává do popředí ještě více v souvislosti s jeho procesním postupem. Městský soud změnil usnesení obvodního soudu, kterým bylo stěžovatelce přiznáno právo na náhradu nákladů exekuce, avšak stěžovatelku o svém změněném právním náhledu nejenže neinformoval, ale ani ji k odvolacímu jednání, na němž rozhodoval mj. i o náhradě nákladů exekuce, tedy její odměně, nepřizval. Stěžovatelka tak vůbec neměla možnost na svoji obranu jakkoliv argumentovat a rozhodnutí se bránit. Vzhledem k tomu, že při rozhodování o nákladech řízení má stěžovatelka, jako soudní exekutorka, srovnatelné postavení s ostatními účastníky řízení (srov. výše citované stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/96 nebo nálezy sp. zn. III. ÚS 363/06), je rozhodnutí městského soudu překvapivé a porušuje právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i právo na projednání věci v přítomnosti osoby, které se rozhodnutí dotýká, s možností vyjádřit se, které je zaručené v čl. 38 odst. 2 Listiny.

VII. Závěr

38. Ústavní soud uzavírá, že městský soud nepřiznáním práva na náhradu nákladů exekuce porušil stěžovatelčino právo soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny, jakož i právo na ochranu vlastnictví zakotvené v čl. 11 odst. 1 Listiny ve spojení s právem získávat prostředky pro své životní potřeby prací podle čl. 26 odst. 3 Listiny.

39. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud stěžovatelce vyhověl a usnesení městského soudu v ústavní stížnosti napadeném výroku zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu. V dalším řízení bude úkolem městského soudu, aby rozhodl ve světle závěrů plynoucích z tohoto nálezu.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)